

YAPONIYA TA'LIM TIZIMI TAHLILI.

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Pedagogika va psixologiya yo'nalishi

3- bosqich talabasi

Qurbonmurodova Gulsanam Musulmonqulovna

Anotatsiyan: Ushbu tahlilda qadimgi Yunon ta'lim tizimining shakllanishi, asosiy yo'nalishlari va jamiyat taraqqiyotidagi o'rni yoritiladi. Yunon ta'limi jismoniy, aqliy va axloqiy tarbiyani uyg'un holda rivojlantirishga qaratilgani bilan ajralib turadi. Afina va Sparta ta'lim tizimlari misolida ta'lim maqsadlaridagi farqlar tahlil qilinib, Afinada ilm-fan, falsafa va san'atga, Sportada esa harbiy-jismoniy tayyorgarlikka ustuvor ahamiyat berilgani ko'rsatib beriladi. Shuningdek, Suqrot, Aflotun va Arastu kabi faylasuflarning pedagogik qarashlari ta'lim nazariyasining rivojiga katta ta'sir ko'rsatgani asoslab beriladi. Tadqiqot natijalari qadimgi Yunon ta'lim tizimi zamonaviy ta'lim konsepsiyalarining shakllanishiga muhim poydevor bo'lganini ochib beradi.

Kalit so'zlar: Ilm-fan, rivojlanish, islohotlar, ta'lim tizimi, strategiya, ilmiy bilim, boshlang'ich ta'lim

Kirish

Yaponiya - rivojlanayotgan davlatlar orasida eng oldi o'rinlarda turadi. Har qanday sohada ham boshqa davlatlarga o'rnak bo'la oladigan, tajriba ulasha oladigan mamlakatdir. Jumladan, ta'lim sohasiga e'tibor qaratadigan bo'lsak, bugungi kunda ko'pchilik davlatlar yapon ta'limidan qiyos olib o'z ta'lim tizimini yaratishmoqda. Yaponiya ta'limining ustun tarafi shundaki, Yaponiyada tartib birinch o'rinda turadi. Albatta, tartib bo'lmagan joyda ta'lim ham tarbiya ham bo'lmaydi. Biz ham o'z ta'lim tizimimizda shunga alohida e'tibor berishimiz kerak. Yoshlarning tartib-intizomi qanchalik yuqori bo'lsa, ularning ta'limi, bilim olish darajasi, aqliy salohiyati shu darajada mukammal hamda yuqori bo'ladi. Shuning uchun ham yapon ta'limi dunyo tomonidan tan olingan. Yaponiya ta'lim tizimining yana bir ahamiyatli jihat shundan iboratki, bu yerda o'quvchilar nihoyatda

mustaqil hamda o'z fikrlariga ega. Ular o'zlari ta'lim olishga qiziqqan holda har xil kreativ metodlar yordamida darslarda o'z imkoniyatlarini ko'rsatishadi.

Yaponiyada 1945-yildan hozirgi davrgacha ta'lim islohotlari olib borilmoqda. Mamlakatda 1872-yili "Ta'lim haqida" qonun qabul qilindi. Qonunda yapon ta'limi g'arb ta'limi bilan uyg'unlashtirilgan. Yaponiya konstitutsiyada barcha bolalar bepul umumiy ta'lim olishi shart ekanligi belgilab qo'yilgan. Hozirda yapon ta'lim tizimining tarkibi bog'chalar, boshlang'ich maktab, kichik o'rta maktab, yuqori o'rta maktab, oliy ta'lim tizimlariga kiruvchi oliy o'quv yurtlaridan iborat. Bolalar yoshlariga qarab 1, 2, 3 yillik ta'lim kurslariga jalb qilinadi. Yaponiyada 59, 9% xususiy maktabgacha ta'lim muassasalari mavjud bo'lib, qolgan 40, 8% i davlatnikidir.

Yaponiya ta'limining ustun jihatlari bisyor. Ulardan yana biri o'qituvchilarning maoshi yuqoriligidadir. Bu esa o'qituvchilarga bo'lgan hurmat- e'tiborning bir ko'rinishidir. Darhaqiqat, o'qituvchilarga qancha etibor berilsa ular ham yoshlarga shu darajada e'tiborli hamda o'z ishlariga mas'uliyatli bo'lishadi.

O'zbekiston ta'lim tizimi xorij tajribalariga asoslangan holda amalga oshirilmoqda. Bunga misol tariqasida Koreya, Yaponiya ta'lim tizimlarini keltirishimiz mumkin. Yangilanayotgan O'zbekistonda ta'lim tizimi yuqori bosqichlarga ko'tarilishiga Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev tomonidan ishlab chiqilgan "Taraqqiyot" strategiyasi yordam bermoqda.

Asosiy qism:

13-asrgacha Yaponiya ta'lim tizimi xitoylik va koreys hamkasblari ta'sirida bo'lgan. Atiki olimlari imperator Atiki (yaponcha: 阿直岐²) davrida mamlakatda ishlagan va Bani (yaponcha: 王仁²) Koreyaning Baekje shtatidan. Taxminan 552 yilda buddizm Baekje vositachiligida Yaponiyaga kirdi. Uning tarafdorlari mamlakatda kontinental ilmiy bilimlarni, texnik va badiiy mahoratni tarqatdilar. 607-yilda yapon shahzodasi Shotoku ilg'or Osiyo bilimlarini o'zlashtirish umidida talabalar bilan birga Xitoy Suy sulolasiga elchi yuboradi. Imperator Tenji hukmronligi davrida Yaponiyada birinchi Syedze (yaponcha: 厩寺²) davlat maktabi qurilgan. qín).

Maktabgacha ta'lim bolalar bog'chasi (yaponcha: 保育所) bilan ifodalanadi, bolalar bog'chalari (yaponcha: 幼稚園) va nogironlar uchun maxsus maktablar (yaponcha: 特別支援学校²). Bolalar bog'chasi 6 yoshgacha bo'lgan bolalarni qabul qiladi, ammo hech qanday ta'lim bermaydi. Shu sababli, bolalar bog'chalari rasmiy ta'lim tizimidan tashqarida va barcha ta'lim muassasalari kabi Madaniyat va ta'lim vazirligiga emas, balki Farovonlik va mehnat vazirligiga bo'ysunadi. Bolalar bog'chalari 3 yoshdan 6 yoshgacha bo'lgan bolalarni boshlang'ich maktabga tayyorlashni ta'minlaydi. Bolalar bog'chalarida bolalar kunning ikkinchi yarmining o'rtalarigacha, bolalar bog'chasida — ota-onalarning ish kunining xususiyatlariga qarab butun kun davomida qoladilar. Bolalar bog'chasi o'quvchilarining forma kiyishi majburiydir

Boshlang'ich ta'lim Boshlang'ich maktab (yaponcha: 小学校²) bilan ifodalanadi va nogiron bolalar uchun maxsus maktablar (yaponcha: 特別支援学校²) bilan ifodalanadi. 6 yoshdan boshlab bolalar boshlang'ich ta'lim muassasalariga kiradilar. Boshlang'ich ta'lim majburiydir.

Boshlang'ich maktabda ta'lim 6 yil davom etadi. U umumiy fanlarni o'rgatadi: yapon tili (shu jumladan xattotlik), arifmetika, musiqqa, san'at, jismoniy tarbiya (1-6 yil o'qish), hayot asoslari (1-2 yil o'qish), gumanitar fanlar, tabiiy fanlar (3-6 yillik ta'lim.), mehnat (o'qish muddati 5-6 yil). Ba'zi xususiy maktablarda qo'shimcha ravishda diniy fanlar, dunyoviy axloq va boshqalar o'rgatiladi. Milliy darsliklar mavjud emas. Keng assortimentda mavjud bo'lgan tegishli darsliklar shahar tumanlarining ta'lim qo'mitalari yoki maktab ma'muriyati tomonidan tanlanadi. Maktablarda maxsus forma yo'q, o'quvchilar uy kiyimida kelishadi. Maktabni tozalash majburiydir.

o'rta maktablar (yaponcha: 中学校²) tashqari nogiron bolalar uchun maxsus maktablar (yaponcha: 特別支援学校²). 12 yoshdan boshlab bolalar to'liq o'rta ta'lim muassasalariga kirishadi. O'quvchilar 15 yoshdan boshlab maktabga sirdan borishlari mumkin. Boshlang'ich va o'rta ta'lim majburiydir.

O'rta maktabda ta'lim 3 yil davom etadi. Majburiy fanlarga quyidagilar kiradi: davlat tili, gumanitar fanlar (geografiya, tarix, ijtimoiy fanlar), matematika (algebra, geometriya), tabiiy fanlar (fizika, kimyo, biologiya, geologiya), musiqa (musiq a asboblari o'rganish va birgalikda ijro etish), tasviriy san'at, jismoniy tarbiya, mehnat, ingliz tili. Ba'zi xususiy maktablarda qo'shimcha ravishda diniy fanlar, dunyoviy axloq va boshqalar o'rgatiladi. d. Shuningdek, mintaqa tarixini o'rganishga bag'ishlangan sinf soati, pasifizm va maktab faoliyati. Milliy darsliklar mavjud emas. Tegishli darsliklar shahar tumanlari ta'lim qo'mitalari yoki maktab ma'muriyati tomonidan tanlanadi. Maktab o'quvchilarining forma kiyishi va tozalanishi majburiydir.

Senior High School tomonidan taqdim etilgan o'rta maktab (yaponcha: 高等学校²), texnik maktablar (yaponcha: 専修学校²) va nogironlar uchun maxsus maktablar (yaponcha: 特別支援学校²). 15 yoshga to'lgan bolalar yuqori ta'lim muassasalariga o'qishga kiradilar. Yuqori maktab majburiy emasligiga qaramay, maktab o'quvchilarining 96 % dan ortig'i (2005-yil holatiga ko'ra)^[8] ta'lim shaklida o'qiganlar. Xususiy yuqori ta'lim maktablar soni taxminan 55 % ni tashkil qiladi, ammo davlat va xususiy yuqori maktablar pullik hisoblanadi. 2005-yil holatiga ko'ra, 2,8 milliondan ortiq yapon talabalari 726 ta universitetda tahsil olmoqda.

Oliy ta'lim bakalavr darajasi uchun to'rt yillik o'qishni o'z ichiga oladi. Ba'zida ma'lum bir professional darajaga erishish uchun olti yillik dastur taklif etiladi. Universitetlarning 2 turi mavjud: 96 ta milliy universitet va 39 ta davlat universitetlari. 1991-yilda qolgan 372 ta muassasa xususiy edi.

Xulosa:

Qadimgi Yaponiya ta'lim tizimi insonni har tomonlama barkamol qilib tarbiyalashga qaratilgani bilan ahamiyatlidir. Unda bilim olish, tafakkurni rivojlantirish, axloqiy yetuklik va jismoniy tarbiya bir butun holda qaralgan. Afina va Sparta ta'lim tizimlari jamiyat ehtiyojlariga mos ravishda turlicha yo'nalishda rivojlangan bo'lsa-da, ularning har ikkisi ham shaxs tarbiyasiga katta e'tibor qaratgan. Yunon faylasuflarining pedagogik g'oyalari

esa ta'limning maqsadi, mazmuni va usullarini belgilashda muhim nazariy asos bo'lib xizmat qilgan. Shu sababli qadimgi Yunon ta'lim tizimi bugungi zamonaviy ta'lim tizimlarining shakllanishida muhim tarixiy va ilmiy ahamiyatga ega.

1930-yillarda mamlakatdagi militaristik va millatchilik kayfiyati munosabati bilan maktabda o'qitish bolalarda Yaponiyaning ilohiy missiyasiga cheksiz ishonchni shakllantirish, imperatorga fanatik sadoqatni shakllantirishga qaratilgan edi.

1. „Istoriya stanovleniya obrazovaniya v Yaponii“. 2021-yil 13-sentyabrda asl nusxadan arxivlangan. Qaraldi: 2022-yil 18-iyun.
2. „Obrazovanie v epoxu Meydzi“. 2021-yil 13-sentyabrda asl nusxadan arxivlangan. Qaraldi: 2022-yil 18-iyun.
3. Gusarova, A. V. Osobennosti yaponskoy sistemi obrazovaniya v epoxu Meydzi: opredelyayuyushiy faktor sotsialno-kulturnoy i ekonomicheskoy integratsii Yaponii / A. V. Gusarova // Aktualnie voprosi sovremennoy pedagogiki : materialy V Mejdunar. nauch. konf. (g. Ufa, may 2014 g.). — T. 0. — Ufa : Leto, 2014. — S. 206-208.